

CODEX WALLERSTEIN (Cod.I.6.4°.2)

En översättning av långsvärdsstyckena till Svenska

Av Mattias Landelius

Uppsala Historiska Fäktskola 2015

www.uhfs.se

INTRODUKTION

Codex wallerstein är en fäktmanual i vilken material från två olika tidshorisonter bundits ihop. Del A och B innehåller långsvärd, dolk, messer och brottning daterad till 1470 talet. Denna översättning gäller långsvärdsdelarna från del A. Fäktkonsten i Del A och B anses tillhöra den s.k. Nuremberg gruppen, en regional tradition som centreras kring den sydtyska staden.¹

Långsvärdsstyckena är av särskilt stort intresse då de utgör en parallell utveckling till den annars så dominerande Liechtenauer traditionen. Vissa fäkttermer är dock gemensamma så som "der wag" *vågen*, "leng und maß" längd och mått o.s.v.

Översättningsarbetet har gjorts i utifrån transkription av *Anton Kohutovič* som också generöst låtit mig använda deras scannade bilder. (Thank you so much Anton!). Jag har valt att översätta alla fäkttermer

Även om jag försökt att undvika att allt för hårt luta mig på andras tolkningar så har jag stundom haft hjälp av *Grzegorz Zabinski* och *Bartłomiej Walczak* utmärkta engelska översättning.²

Den här översättningen påbörjade jag egentligen redan 2011 men blev av flera anledningar inte klar förrän nu. Jag skulle vilja tacka Robert Ringefors som korrekturläste texten "*back in the day*" och Magnus Lundborg och Kenny Jansson som jag vill minnas hjälpt också till med kommentarer. Alla fel och missförstånd är dock mina egna.

Anton Kohutovič transkription finns att hämta från *Trnavský šermiarsky cech sida*:
<http://gesellschaft-lichtenawers.eu/tsc/en/knowledge-base/transcriptions/78-codex-wallerstein-codi642.html>

Illustrationerna finns även tillgängliga på Wiktenauer:
http://wiktenauer.com/wiki/Codex_Wallerstein_%28Cod.I.6.4%C2%BA.2%29

¹ Wiktenauer: http://wiktenauer.com/wiki/Codex_Wallerstein_%28Cod.I.6.4%C2%BA.2%29

² Zabinski, Grzegorz & Walczak, Bartłomiej. 2002. *Codex Wallerstein: A Medieval Fighting Book from the Fifteenth Century on the Longsword, Falchion, Dagger, and Wrestling*. Paladin press.

[3r] När du slåss med någon och båda kommer mot varandra med svärden så att ni har bundit, så sträck din arm och ditt svärd långt från dig och sänk dig med kroppen ned i vågen så

att du har längd och mått i svärdet, så må du bearbeta och avvärja allt som nöden kräver; längd är då du står bakom ditt svärd och sträcker dig; mått är då du står lågt, som avbildats här, och gör dig liten med kroppen så att du blir stor i svärdet.

(3v) När någon binder mot ditt svärd så slå med en gång

långt in med spetsen mot ansiktet och vrid under tiden den korta eggen in mot ansiktet, som avbildats här. Härifrån kan du genom ett ryck med knoppen, eller med beväpnade handen, stöta mot ansiktet.

(4r) När du binder mot någons svärd så vänta och se om han är mjuk eller hård; är han hård så vrid in mot ansiktet som beskrivits tidigare; är han dock mjuk så sök den svaga delen av hans svärd och vrid med en

gång (hans svärd) över till din vänstra sida, så som avbildats här. Härifrån kan du med knoppen snäppa och öppningar söka.

(4v) Hugger du ovanifrån in mot svärdet och han håller starkt emot så far högt med ditt svärd under hans svärd mot hans svaga, och då ditt kors står mot hans svärd så vrid på en gång din korta egg mot

halsen, som avbildats här. Härifrån kan du med våld kasta honom till marken.

(5r) När du binder någon mot ditt svärd och slår starkt in mot huvudet så felplacera på en gång med den korta eggen och träng dig mot honom så att han måste slå; slår han mot den andra sidan så placera (eg.

lägg) ditt svärd mot hans vänstra axel, som avbildats här. Så slår du in mot örat, vilket kallas en placering och kallas före.

(5v) När någon hugger in starkt mot ditt huvud så vänta och felplacera på en gång hugget med din korta egg. Ifall han är snabb och hugger medan du gör en placering så låt

honom hugga fritt och skydda dig med den korta eggen på hans svärd, som avbildats här. Så binder du in och slår mot hans öra och bakhuvud.

(6r) När någon mot ditt svärd binder och vrider in mot ditt ansikte, eller försöker med något annat konststycke, så vrid också ovan och rör dig hastigt mot honom, och när han i binden försöker arbeta. Så

fall direkt starkt in mot hans armar och stöt (honom) bakåt, som avbildats här. Så kastar du (honom) på ryggen.

(6v) När du någon annan binder och han vrider in mot ditt ansikte, så vrid med ens också och stå stadigt (eg. fast) i vridningen och känn när du är mot hans svärd, så att ditt svärd inte låter

honom göra något arbete. Det är den stora längden på svärdet, och stå starkt i vågen så som avbildats här

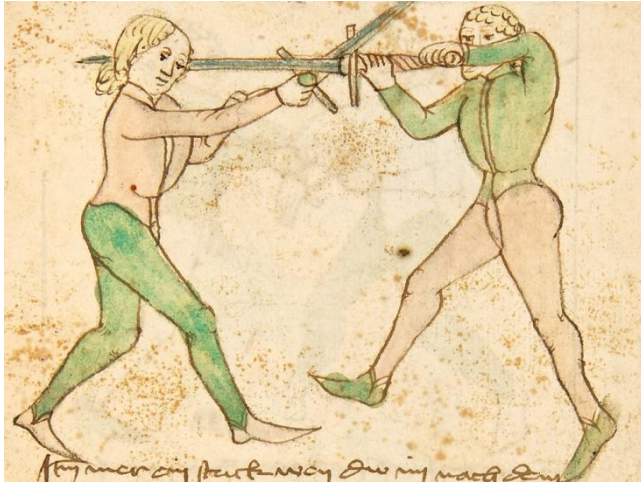
(7r) När du binder någon med svärdet och han vrider in mot ditt ansikte med sin korta egg, så vrid också du högt upp i höga och när han värjer sig högt och vill felplacera så hugg med ens ett förkortat hugg mot hans

armbåge, så som avbildats här.

(7v) När du huggit någon mot armbågen, så som tidigare avbildats. Felplacerar han det hugget så stöt med ens hans svärd nedåt med ditt hjalt och fall med knoppen och med

båda armarna över och lägg din korta egg mot halsen och ryck, så som avbildats här.

(8r) Ett stycke till; När du slagit mot armbågen och han felplacerat hugget så bli kvar ståendes med ditt svärd mot hans och träd fram med den högra foten så som om du ville slå mot andra sidan och skär (i

stället) in mot hans vänstra öra, så som avbildats här, detta kallas den yttre tagningen.

(8v) Ett sådant stycke till; När du slagit mot armbågen och han felplacerar slaget. Så far högt upp med båda dina händer och låt med ens din vänstra hand fara över hans båda armar och slå

bakom din vänstra sida och stick igenom med ditt svärd i utrymmet mellan dig och hans (svärd) och placera svärdet mot halsen, som här avbildats. Så bryter du armen och skär halsen.

(9r) Har någon fångat ditt svärd bakom sin vänstra sida och vill dig slå eller stöta. Så fly bakom hans slag och fall med din vänstra (hand) mot hans svärd och vrid framåt, så som avbildats här. Så

bryter du av armen.

(9v) När någon mot din armbåge slagit och greppat ditt svärd med sin vänstra hand, som tidigare, och vill klämma dig med en stöt mellan (ditt svärd) och din hals, som tidigare. Så

greppa svärds klingan i din vänstra hand och lägg den själv mot hans hals, som det avbildats här, och träd in bakom (honom). Så kastar du på ryggen.³

³ Illustrationen och texten i 9v och 10r har blivit förväxlade. Jag har valt att lägga texten rätt och lägga in hänvisningen här istället för att undvika förvirring.: i 9v står det "skriften hör till nästa stycke"

(10r) När någon binder mot ditt svärd så vrid in din korta egg mot ansiktet och ta samtidigt och träd fram med den vänstra foten och fall in med din knapp över hans händer och fatta din klinga med din vänstra

hand och placera den mot halsen, så som här avbildats. Så kastar du på ryggen.⁴

(10v) När någon bundit mot ditt svärd och vridit in mot ansiktet, så vrid också och låt knoppen förbli framför som tidigare, och fall in över (med svärdet) och träd in bakom (honom) och lägg svärdet mot

huvudet, så som här avbildats, så kastar du in på ryggen.

⁴ Illustrationen och texten i 9v och 10r har blivit förväxlade. Jag har valt att lägga texten rätt och lägga in hänvisningen i texten här istället för att undvika förvirring.: i 10r står det "skriften hör till förra stycket och denna förra hör hemma här ovan"

(11r) Vrider någon in mot ditt ansikte så greppa snabbt din svärds klinga med vänstra handen och stick över hans svärd in mot hans testiklar, så som avbildats här, detta är ett alldeles förträffligt stycke.

(11v) En bra svärds-tagning när någon binder ditt svärd från ovan, så vrid in med korta eggen och gå samtidigt snabbt in och greppa hjaltet mellan hans händer och gå med knoppen över hans klinga

och stöt in mot ansiktet, så som avbildats här, så tar du svärdet.

(12r) En annan svärds-
tagning när någon mot dig
binder och vill vrida in
spetsen mot ansiktet så
greppa med din vänstra
hand runt båda
svärds klingorna och ryck
mot din vänstra sida och gå

med ditt hjalt under hans hand och slå igenom, som här
avbildats, så tar du svärdet.

(12v) Ett gott hemligt
stycke för en rejält stark
man; när någon binder mot
svärdet och vill vrida in
eller stöta så vrid också
(du) snabbt upp och gå
med den korta eggen starkt
mot hans svärd och ge på

en gång en stor stöt med båda händerna framför honom, så
att han vänder sig från sig, och slå då in mot huvudet, så som
här avbildats

(13r) En god svärds-
tagning till; när någon
binder mot ditt svärd så far
in snabbt med din högra
hand mot mellanrummet
mellan hans båda händer
på svärdet och ryck mot dig
och tryck samtidigt iväg

hans svärd med korset i din vänstra hand och stöt med
knappen mot ansiktet, som här avbildats.

(13v) En god svärds-
tagning till; när någon
binder mot dig och vill mot
ansiktet vrida så förbli i den
långa eggen och far högt
upp och in med knoppen
mellan hans händer och
fånga klingan med den

vänstra handen och vrid in mot huvudet, så som avbildats
här.

(14r) En god svärds-
tagning till; när någon mot
ditt svärd binder så bind
starkt emot och fäll igenom
ditt svärd bakåt och låt din
vänstra hand fara och
greppa hans svärd utanför
hans högra arm mellan

händerna och ryck honom bakåt, som här avbildats.

(14v) Ett gott stycke när
någon binder mot ditt
svärd så vrid in snabbt och
fall med knappen över och
greppa din klinga med
vänstra handen och träd
med den vänstra foten in
bakom (honom) och

placera svärdet mot hans hals och ryck in på ryggen och stick
in svärdet, som här avbildats.